

Historiske Huse
Borgergade 111
1300 København K

Tlf. 45 57 12 22
sekretariat@historiskehuse.dk
www.historiskehuse.dk

Kulturminister
Zenia Stampe
Kulturministeriet
Nybrogade 2
1203 København K

Borgergade den 25. juni 2026

Kære Zenia Stampe,

Tillykke med udnævnelsen som kulturminister. Vi ser frem til samarbejdet og til at præsentere dig for de muligheder og udfordringer, der knytter sig til de fredede bygninger.

Om Historiske Huse

Historiske Huse er interesseorganisation for ejere af fredede og bevaringsværdige bygninger i Danmark. Vi rådgiver ejere om bygningsvedligeholdelse, håndværk, økonomi, jura og myndighedskontakt, og vi arbejder for rammevilkår, der gør det muligt at bevare disse bygninger for eftertiden. Du kender os og ved, at vi repræsenterer dem, der i praksis bærer ansvaret for en stor del af den byggede kulturarv: de private ejere.

Bygningerne og deres betydning

De ca. 3.500 fredede ejendomme - svarende til ca. 7.000 enkeltbygninger - udgør kernen i Danmarks byggede kulturarv. Størsteparten er i privat eje.

Disse bygninger er ikke blot æstetiske vidnesbyrd om fortiden. De er det fysiske udtryk for vores historie – fra middelalderens stenhuse til stråtede bindingsværksgårde, vind- og vandmøller, herregårdsmiljøer og videre op til industritidens arbejderboliger og efterkrigstidens velfærdsarkitektur. De fortæller, hvem vi er som folk, og styrker den identitet og sammenhængskraft, som er svær at sætte tal på, men umiskendelig, når den er der - og mærkbar, når den forsvinder.

Den byggede kulturarv er tillige en betydelig drivkraft for samfundsøkonomien. Historiske bygninger tiltrækker turister, borgere og virksomheder til de lokalsamfund, de befinder sig i, og de er katalysatorer for forretningsmodeller, der ikke ville eksistere uden dem.

Historiske Huse er et formaliseret samarbejde mellem

Bygnings Frednings Foreningen BYFO (cvr 88628411) og Foreningen Bevaringsværdige Bygninger (cvr 25010078)

Restaureringshåndværket, de lokale materialeproducenter og de specialiserede rådgivere repræsenterer arbejdspladser, der for en stor dels vedkommende ikke kan udliciteres eller automatiseres. Og turisterhvervet som helhed er utænkeligt uden den ramme, som bygningsarven udgør.

Endelig rummer disse bygninger noget, intet nybyggeri kan frembringe: indlejret CO₂. Energien brugt til at producere materialerne er allerede afskrevet. Og byggeteknikkerne har bevist deres holdbarhed i flere hundrede år. At bevare en fredet bygning er i ordets egentlige forstand den mest bæredygtige byggehandling, vi kan foretage - langt mere bæredygtig end selv det mest klimavenlige nybyggeri.

En skæv geografi og en voksende krise

Desværre er billedet ikke ensartet. De fredede bygninger i Hovedstadsregionen og de største byer har adgang til ca. 700 mio. kr. i kompensationsordninger. For den anden halvdel - dem, der ligger i landdistrikterne og udgør fundamentet i vores landbrugshistorie og -kultur - ser det langt mørkere ud: ca. 100 mio. kr. til deling i områder, der i forvejen er belastet af strukturelle udfordringer.

Det er herude, bindingsværksgårdene, herregårdene, møllerne og de stråtækte småhuse ligger. Over 300 af disse bygninger er af Slots- og Kulturstyrelsen erklæret nødlidende, og flere er på vej. Efter styrelsens fredningsgennemgang 2010–2016 forsøgte man at motivere ejerne til istandsættelse. Forfaldet på mange af disse bygninger er så fremskredent og ressourcerne hos både ejerne og staten så få, at denne øvelse ikke længere giver mening. Der er nu sat gang i en affrednings proces. Vi taler om bygninger, der spænder fra middelalderen til 1800-tallet - bygninger, der ikke kan genskabes, når først de er tabt.

Situationen er paradoksal. Da bygningsfredningsloven blev vedtaget for 108 år siden, var præmissen klar. En fredning skulle ikke belaste ejernes økonomi, og staten ville kompensere for ekstraudgifter. I dag er vedligeholdelse - for størsteparten rene håndværksopgaver - en meget tung byrde for den enkelte ejer. Og mens staten over årene har skåret i støtten, har der været tale om en administrativ stramning i forvaltningen af bygningerne: færre midler og dyrere krav. Det hænger ikke sammen.

Et paradigmeskift i den rigtige retning

Din forgænger, Jakob Engel-Schmidt, besluttede sig for at gøre noget ved dette misforhold. Han nedsatte et udvalg, der på basis af et kommissorium udarbejdede en række anbefalinger - anbefalinger, ejerne af de fredede bygninger kan se sig selv i, og som repræsenterer et reelt paradigmeskift: mere tillid, mindre kontrol og mere ansvar til de ejere, der i praksis bærer bygningerne. Tidligere chefer og ansatte i styrelsen har i pressen og på sociale medier rettet kraftig kritik mod dette skifte. Som repræsentant for ejerne håber vi derimod, at du vil støtte op om arbejdet og den ændring af bygningsfredningsloven, der er lagt op til. Det vil vi meget gerne drøfte med dig.

En uholdbar forsikringssituation

Vi håber desuden, at du snarest vil videreføre din forgængers engagement i det udvalg, der var i gang med at finde en løsning på den aktuelle forsikringssituation. De danske forsikringsselskaber har i stigende grad mistet appetitten på at forsikre fredede bygninger - de reagerer med kraftigt forhøjede præmier, forringet dækning, krav om dyre sikringstiltag

og i en række tilfælde direkte afslag. Mange af vores medlemmer er desperate. Konsekvenserne kan være katastrofale: en familie, der ikke kan forsikre sin bolig, kan hverken optage lån eller sælge ejendommen. I værste fald ender det med konkurs — og endnu en nødlidende bygning.

Vores ønske

Vi vil meget gerne mødes med dig for at drøfte begge disse spørgsmål: anbefalingerne og forsikringssituationen. De fredede bygninger og dem, der bærer ansvaret for dem, fortjener en langsigtet og sammenhængende løsning. Vi er overbeviste om, at det er muligt at finde den, hvis ejere, myndigheder og politik trækker i samme retning.

Vi ser frem til at høre fra dig.

Med venlig hilsen

Birthe Luel

Direktør